Beantwoorden van vragen aan Marnix Brongers (regio coördinator RES):

- Wat zijn volgens u stappen die kleine gemeenten zoals Hattem nu kunnen zetten om de energietransitie te versnellen?
    - Kleine gemeenten kunnen besluiten het energiesysteem te bezien in relatie tot andere opgaven in de leefomgeving, zoals woningbouw, economie en verduurzaming. Energiesysteem gaat over vraag, aanbod en energie-infrastructuur (transport, opslag en conversie). En het gaat over verschillende energiedragers (elektriciteit, warmte en duurzame gassen). Door het gesprek met elkaar te voeren vanuit die samenhang is er meer mogelijk dan wanneer het gesprek zich richt op slechts één van de deelaspecten. Het energiesysteem is sturend voor de ruimtelijk/economische ontwikkelingen in Hattem (en KvdV en H2O)
    - Kleine gemeenten kunnen meer lokaal energie-aanbod mogelijk maken (ook in tijden van netcongestie), wanneer er een directe relatie wordt gelegd naar lokale energievraag en energie-opslag. Gebiedsgericht werken helpt daarbij.
    - Wanneer de gemeente wel ambities heeft die energie nodig en geen eigen energie-aanbod heeft of daarvoor wil ontwikkelen, blijft afhankelijk van energie-infrastructuur. Netbeheerders kunnen het tempo van de energietransitie niet volgen, waardoor het gevolg is dat de ambities dan in de kast kunnen.
    - Als je ambities met energiebehoefte mogelijk wil maken, neem dan de ontwikkeling van het energiesysteem zo vroeg mogelijk in de planvorming mee.
    - Zie ook antwoorden bij andere vragen.
- Een belangrijk onderdeel van elke grote transitie is gedragsverandering. Zo weten we dat het ontzettend kan helpen als mensen bijvoorbeeld niet allemaal op hetzelfde moment hun elektrische auto opladen. Ziet u ruimte binnen de RES om meer aandacht te besteden aan het stimuleren van gedragsverandering?
    - Landelijk loopt er al een campagne om mensen te bewegen buiten de piek (16.00-21.00 uur) energie te gebruiken.
    - Binnen de RES, KvdV en binnen gemeenten kan hier ook (meer) aandacht voor zijn.
- Hattem heeft de ambitie om energieneutraal te worden in 2050. Klopt het nog steeds dat al het verkeer dat langs Hattem rijdt op de A28/50 op ons conto komt en we dat als gemeente moeten compenseren om energieneutraal te kunnen zijn?
    - Ja, dit is hoe de systematiek werkt. Het betreft alleen het deel dat over het Hattemse grondgebied van het klaverblad rijdt.
- Zijn er al gemeenten die dit weigeren?
    - Nee, niet dat ik weet.
- In het hypothetische geval dat we energieneutraal zijn, wat moeten we dan doen met de energie die elders wordt opgewekt?

    - Energieneutraal betekent dat er op jaarbasis net zoveel duurzame energie in de gemeente wordt geproduceerd als er op jaarbasis aan energie wordt verbruikt. Dit zegt niets over gelijktijdigheid van aanbod en vraag in een gebied.
    - Als vraag en aanbod in een gebied niet gelijktijdig is, is er sprake van energie-tekort (vaak in de winter) en energie-overschot (vaak in de zomer). Energie die elders wordt opgewekt is dan nodig in tijden van tekorten in o.a. Hattem.

- Zouden we niet beter een nieuw realistisch doel kunnen stellen, al was het alleen maar om op lange termijn rechtszaken te voorkomen?
    - Als u wil nadenken over een nieuw doel dan kunt u denken aan het ontwikkelen van een energiesysteem van de toekomst dat zoveel mogelijk decentraal (en dus lokaal/regionaal) is opgebouwd, waar vraag en aanbod zoveel mogelijk gelijktijdig en binnen een gebied bij elkaar worden gebracht, zoveel mogelijk energie die lokaal is opgewekt, ook lokaal wordt gebruikt en in tijden van overschot, lokaal wordt opgeslagen voor later gebruik. Een energiesysteem waarbij er zo min mogelijk transport van energie nodig is. Waarbij netneutraliteit het doel is. Een energiesysteem waarbij eigendom van energie-opwek, -opslag, -conversie en misschien ook energie-infrastructuur zoveel mogelijk in lokale handen is. Waarbij coöperatieve projecten (van inwoners en/of ondernemers) voorrang krijgen. Waarbij energieprojecten natuurinclusief worden ontwikkeld. Uw raad ontvangt na de zomer 2025 een opinienota met scenario's over de mix van duurzame opwek (windenergie/zonnepark). Met deze opinienota wordt u gevraagd om richting te bepalen voor de opwek van duurzame energie in Hattem.
- Wat is de status van OER zoekgebied N50?
    - Contacten zijn gelegd met Rijkswaterstaat, gemeenten Kampen en Oldebroek. Gemeente Kampen moet nog formeel een handtekening zetten, voordat Rijkswaterstaat aan de slag kan.
- Je ziet dat provincies beginnen met het publiceren van energievisies. Zouden we als gemeente ook moeten werken aan een energievisie (vraag/aanbod, netcongestie, buurt/systeembatterijen/geothermie/aquathermie etc)? Of moet dat breder worden aangepakt met buurgemeenten?
    - Ja, het is verstandig om als gemeenten stappen te zetten in die richting. Wetende dat energie-infrastructuren niet ophouden bij gemeente- en regiogrenzen is het belangrijk om samen op te trekken met 'energieburen' (in geval van Hattem zijn dat gemeenten Heerde en Oldebroek). Omdat het energiesysteem ook een ruimtelijk neerslag kent en sturend is voor gebiedsopgaven, is het ook verstandig om samen te werken met andere gemeenten in de regio KvdV, maar ook met Kampen (bijvoorbeeld over OER-project N50 en het windmolenpark op Kampens grondgebied). Onlangs bent u met een raadsinformatiebrief (2025-I042) geïnformeerd over de Energiestrategie in Hattem, waarin de onderwerpen die in uw vraag zijn benoemd ook aan de orde komen.
- Hoe kunnen we als gemeente zonder veel ruimte om energie op te wekken (en omringd door N2000), toch voldoen aan onze duurzaamheidsambities?

    - Door de ruimte te benutten die wel beschikbaar is. Hierbij kunt u denken aan de ruimte die er is voor ontwikkeling van windmolens (zie ontwerp planMER WiRES van provincie Gelderland).
    - Zon op land-projecten zijn – ook op landbouwgrond – mogelijk, zolang ze maar een positief effect hebben op netcongestie. Dit kan door deze projecten te koppelen aan andere gebiedsopgaven, zoals woningbouw of bedrijvigheid. Aanbod komt dan bij vraag.

- Hoe kunnen we duurzaamheidsambities waarmaken in deze jaren van financiële onzekerheid voor gemeenten?
    - Ja, dat kan. Bij grote projecten, bijvoorbeeld de ontwikkeling van een windpark, kunnen andere partners zoals de provincie ook een flink deel van het werk doen (hele vergunningstraject bijvoorbeeld).
- Waar kan Hattem, ondanks alle belemmeringen die benoemd worden, wel stappen maken op het gebied van energietransitie? Hoe kan Hattem de klimaatdoelstellingen behalen?
    - Zie antwoord op eerdere vragen.
- Hoe kan Hattem de zo noodzakelijke extra windcapaciteit realiseren? Toelichting: Een groot urgent probleem is netcongestie. Daar heeft Hattem ook direct last van: geen aansluitmogelijkheden voor grootverbruikers van elektriciteit op H2O. En het beslag op netcapaciteit vermindert wanneer sprake is van een goede balans in capaciteit van wind en zon. En daaraan ontbreekt het in haast heel Gelderland en zeker ook bij ons.
    - De ontwikkeling van een windpark duurt gemiddeld genomen 5-7 jaar. Netcongestie is nu een probleem, maar daar kunt u rekening mee houden, wanneer u een windpark wil ontwikkelen. Door opwek te combineren met lokale/regionale energievraag (die ook groeit en nu ook last heeft van netcongestie) en met tijdelijk en/of seizoensopslag, zijn er wel mogelijkheden voor ontwikkeling van een windpark. Zeker wanneer u dit doet met uw buurgemeenten (denk aan energie voor bedrijvigheid op H2O en woningbouw).
- Is een gesloten bodem collector systeem één van de mogelijkheden voor de toekomst om op een alternatieve manier energie te krijgen?
    - Het energiesysteem van de toekomst zal uit verschillende componenten en technieken bestaan. Warmtebuffering kan plaatsvinden op tal van manieren. Het is lastig om nu uitspraken te doen over specifieke technieken. Dat zal afhangen van de specifieke plek en specifieke toepassing.